

PAGOREK (145) *sb m*

-ą- (73), -a- (60); -ą- *OpecŻyw* (2), *MurzNT*, *KromRozm III* (2), *LubPs* (9), *Mącz* (4), *Strum* (8), *KochPs*, *Phil* (3); -a- *Murm*, *BielSpr*, *StryjWjaz*, *CzechRozm* (3), *SkarJedn*, *Calag*, *StryjKron*, *CzechEp* (3), *NiemObr* (2), *ZawJeft*, *GórnTroas* (3), *GrabowSet* (2), *LatHar* (2), *WujNT* (3), *SarnStat*, *SkarKaz*, *SkarKazSej* (2), *SapEpit* (2), *KlonWor* (2), *też RejPs*; -ą- : -a- *Leop* (16:3), *BibRadz* (15:1), *BielKron* (7:5), *BudBib* (1:13), *SkarŻyw* (2:3), *ArtKanc* (2:1); -gorek. ◇ -gor- (10), -gór- (1); -o- : -ó- *Mącz* (1:1); e *jasne*.

sg *N* pągorek (17). ◇ *G* pągorku (4), pągorka (2); -u *BibRadz* (3); -a *Strum*; -u : -a *BudBib* (1:1). ◇ *D* pągorkowi (3) *BibRadz*, *BielKron*, *Strum*, pągorku (1) *GórnTroas*. ◇ *A* pągorek (11). ◇ *I* pągorki(e)m (1). ◇ *L* pągorku (18). ◇ *pl N* pągorki (25). ◇ *G* pągorków (14); -ów (1), -(o)w (13). ◇ *D* pągorkom (3) *OpecŻyw*, *Leop*, *LatHar*, pągorkam (2) *LubPs*, *WujNT*; ~ -om (1), -(o)m (2). ◇ *A* pągorki (20). ◇ *I* pągorkami (6) *BibRadz*, *BudBib*, *CzechRozm*, *SkarŻyw* (2), *SapEpit*, pągorki (2) *KromRozm III*, *BielKron*. ◇ *L* pągorkach (8), pągork(o)ch (3); -ach *WróbŻółt*, *Leop* (3), *BudBib*, *GórnTroas*; -(o)ch *RejPs*, *LubPs*; -ach : -(o)ch *BibRadz* (2:1); ~ -ach (5), -ách (2), -(a)ch (1); -ach *BibRadz* (2), *GórnTroas*; -ách *BudBib*; -ach : -ách *Leop* (2:1). ◇ *V* pągorki (5).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

Wzgórze, wzniesienie terenu; collis Miech, Vulg, PolAnt, Mącz, Calag, Calep, Cn; tumulus Mymer¹ Vulg, Calag, Calep, Cn; colliculus Murm, BartBydg, Calag, Cn; verruca Mącz, Cn; clivus Calep; grumus Cn (145) : Murm 21; Mymer¹ 7; BartBydg 30b; [ziemia żmodska] około siebie lalfi, pagorki maiąc, rzekami też obtoczona. MiechGlab [88]; WróbŻółt V v, 103/11; RejPs 169; KromRozm III G5; Thy co s fkalifitych pagorkow pułzczałz źrzodłá pływące LubPs X5v; Leop Ios 18/18, Is 2/1, Soph 1/10; Przeciw wołfku były pagorki/ ktore były ná dłużą rofciągnione: zá tymi pagorki wołfko było Tureckie BielKron 307v, 69, 307v [2 r.], 403, 411v, 431v; Colles vacui arboribus, Gołe pagórki. Mącz 472b, 485c; połłal tháiemnie brátá z drugimi ná blifki pągorek porołły chrołstem BielSpr 41v; BudBib Ios 24/33, Iob 15/7, Soph 1/10; Strum I3 [6 r.]; Będzie [...] zgotowaná gorá pańfka ná wierzchu gor/ y podnieśie fię nád włzytki pągorki SkarJedn 9; Ziemię wnim [raju] wczynił wyłoką/ piękńą z pągorkámi y cztermi rzekámi SkarŻyw 259, 212, 485; Stánęli ná pągorku długimi vphcámi/ Iż fię ich wielkie wołfko z dáleká być zdáło StryjKron 702; CzechEp 407, 408; iż mury Rzymfkie/ obtoczyły siedm pągorkow NiemObr 173, 173; ZawJeft 12; Clivosus – Mielce gdzie gęfte pagorky. Calep 207b, 207b, 215b, 1093a [2 r.]; Phil C3 [2 r.], D4; Ku téy połzli mogile/ gdzie Achilles leży/ Náđ morzem/ zkąd záś równia ku pągorku bieży/ A pągorek mogiłę/ y równią otoczył GórnTroas 72, 70; KlonWor 46.

pagorek czyj [= *Jahwe*] [*o górze Mojra, gdzie stała świątynia jerozolimska lub o płaskowyżu, na którym leży Jerozolima*] (1): Będę im błogośławił około pagorku mego *BibRadz Ez 34/26*.

W połączeniu z nazwą [w tym: pagorek, który zową ... (2); n-loc indecl (5), ai poss od n-pers (2), n-loc decl (1), ai od n-loc (1), [rzeczownik pospolity w G sg]; pagorek + nazwa (6), nazwa + pagorek (1)] (9): Y położył sie Saul z wołfkiem ná pągorku Háchilá BibRadz 1.Reg 26/3, 1.Reg 26/1, Is 10/32; w kthorym [królestwie] było miáłto známienite Kártago ná pągorku Merkuriułowym. BielKron 270; záiechálifmy ku pągorkowi ktory zowie Ptolomeus sacrum promontorium/ dziś zową caput sancti

Vinceⁿtij *BielKron* 449; *BudBib* 1.*Mach* 3/24; *SkarŻyw* 601; że fię Bog vkazał Abráhámowi/ ná págorku Hebronńkim *CzechEp* 262; *WujNT* 469 *marg*; [obrzezał fiyny Ifráelkie ná pagorku Obrzezek [*in colle praeputiorum*; cf *Biblia Tysiąclecia*: ná pagórku Aralot]. *Leop Ios* 5/4].

W połączeniach szeregowych (12): Iedennáltęgo dnia gory ij wfiytyki págorki ij pádoly w proch będą obrotzony *OpecŻyw* 193v; *Leop* 4.*Esdr* 15/42; *BibRadz Ier* 16/16, 4.*Esdr* 15/41; *BielKron* 273v; *StryjWjaz* B2; *SkarŻyw* 259; *ArtKanc* F4v; Rownia pełna wdzięczności/ Pągorki/ gor wzniesienie/ Polá/ y láfy chwałę Pánu daycie *GrabowSet* X, T3v; *SarnStat* 264; kryie fię zá pniewie/ Zá págorki/ zá drzewa/ y zá gęlte krzewie *KlonWor* 5.

W przeciwstawieniach: »dolina (2), gora (2), padole ... pagorek« (5): Wízelkie pádole będzie napełniono a wízelká gora i págorek będzie zniżón *MurzNT Luc* 3/5; Káżdá doliná wzniefie fię/ á káżdá gorá y págorek vniżá fię *BudBib Is* 40/4; *WujNT Luc* 3/5; Przeto gory wyfokie pierwey págorkámi Stána; á págorki zá wielkimi gorámi. *SapEpit* [B2].

W porównaniach (4): Kliążetá yego będą yák gory wyfokye/ [...] Lud yego yák pagorki w fwoyey podnyofłóści *LubPs* Q4; Gory práwie iák owieczki ták fie im rozródowały/ Pagorki iáko iágniátká wefele im okazały. *LubPs* Z6v [*przekład tego samego tekstu*]; ná pogrożkę piáci vćieczcie áż práwie nie zoftániefie iedno iáko máłzt okręthu ná wierzchu gory/ á iáko chorągiew ná pagorku. *BibRadz Is* 30/17; *ArtKanc* G2v.

W charakterystycznych połączeniach: bliski pagorek (2), chrostem porosły (2), cudny, goły, pochyły, przydłuższy, rodzajny, skalisty, tłusty, wdzięczny, wieczny; pełny pagorkow; woda z pagorkow; pagorek będzie zniżón (*poniżón, uniży się*) (3); z pagorkow spuszczać się; przeskakiwać pagorki, spustoszyć, (*w(y))jechać na pagorek* (3), ześć się; wynieść się (*podnieść się, podwyższony, wyniesiony*) nad pagorki (5); kryć się za pagorki; kryć się na pagorku, mieszkać, pogrześć (2), położyć się z wojskiem, sadowić się, stać [o mieście], stanąć; błędzić po pagorkach (*po każdym pagorku*) (2), skakać (*skokiem bieżeć*) (2); przy pagorku stać.

Wyrażenie: »pagorek wysoki, wyniosły; wysokość pagorkow« = *collis elevatus a. excelsus a. sublimis PolAnt* [szyk 4:2] (4:1;1): Wyfokość gor y pagorkow y wfiytkich pol niškości/ Toś wedle mieyfć vfundował w twoiey Bofkiey możności *LubPs* X5v; Otworzę ná naywyfziłfych pagorkach [*in supinis collibus*] rzeki *Leop Is* 41/18; *BibRadz Ez* 34/6, *Is* 2/14, *Ier* 2/20, *Ez* 34/6.

Zestawienie: *n-loc* »Pagorki Przybytkow« = tłumaczenie *lat. convallis tabernaculorum* (*w tłumaczeniach współczesnych: dolina Sukkot*) (1): Bog mowił [...]. Rozwefełę fie y rozdzielę Sychimę: y pogorki przybytkow [*convallem tabernaculorum*] rozmierzę. *Leop Ps* 107/8.

Szeregi: »doł i pagorek« (1): muśifz sniá być w każdym Dole y ná Pagorku/ y zwiéřz kędyć wagá idzie. *Strum* B3v.

»gor(k)a, (i, et, a, albo) pagorek; z gory na pagorek; od gory do pagorku« = *mons et collis, de monte ad collem PolAnt, Vulg; collis et tumulus Vulg [w pl (36)] [szyk 45:4] (47;1;1)*: bo w ony dnij rzeká górám: Padnicie ná nás/ ij págorkom/ przykrycie nás. *OpecŻyw* 136v; *WróbŻolt* 148/9; *MurzNT Luc* 3/5; Bądźcye gory y pagorki k chwale Páná fwego/ W wyfokołfycách fwych gotowe tu czáfu káżdego *LubPs* ff3v, Q4, X5v, Z6v [2 r.]; *Leop Ios* 11/13, *Cant* 2/8, *Is* 41/15, 42/14, *Ier* 16/16 (9); Lud moy był iáko owcá vpłofzona/ páftyrze ich [...] wgnáli ie ná gory/ tułáły fię od gory do pagorku *BibRadz*

Ier 50/6; dnia onego z gor popłynie mołzdz/ á pagorki opływać będą mlekiem *BibRadz Ioel* 3/18, *Prov* 8/25, *Cant* 2/8, *Is* 10/32, 30/17, 25 (10); *Collina aqua*, Woda z pagorków álbo górek ciekąca. *Mqcz* 59c, 59c; *BudBib Deut* 33/15, *Ps* 148/9, *Is* 2/14, 40/4, 12, *Ez* 34/6, *Nah* 1/5; *CzechRozm* 110, 111, 119v; *KochPs* 104; *Calag* 72a; *ArtKanc* G2v [2 r.]; *LatHar* 398, 724; *WujNT Luc* 3/5, 23/30; *SkarKaz* 7a; Gory iáko Pálm mowi/ przyimuyćie ludkom pokoy/ y págorki ípufzczayćie im ípráwiedliwość. *SkarKazSej* 665b.

W przen (5) : *WróbŻolt* 64/13; Rozftucznieią ozdobne miełcá pułtyniey á págorki przepálsá íe wełfelem. *Leop Ps* 64/13; Góry (da pan bóg) pokóy rofpłodzą/ A ípráwiedliwość pagorki zrodzą *KochPs* 104; *LatHar* 398; *SkarKazSej* 665b.

Przen (4) : pożegnánie oycá twoiego zmocniło íe s pożegnánia oycow iego/ áżby przyíżło požądánie págorkow wiecznych [sens przenośni niezrozumiały] *BielKron* 18v.

Szereg: »gory albo (i) pagorki« (2): pan Kryftus/ álbo zakon yego/ myał być zgotowan ná wirzchu gor/ to yełt ná poštánowyenyu y porzédku ápoštółskim ktorzy teź íą gorámi álbo pagorki *KromRozm III* G5v; Niech gory y págorki/ to íełt rádá y pánowie iego/ przyimuią ludkom twoim pokoy *SkarKazSej* 696a.

a) Pierś kobieca (1) :

Szereg: »gora i pagorek« (1): Dwie pierśi twoie iáko blizniát dwoie v íárny/ [...] poydę łobie do gory mirry/ y do págorká kádziłá [ad montem myrrhae et ad collem thuris]. *BudBib Cant* 4/6.

a. Jako miejsce pogańskiego kultu (8) : Ná onych pagorkoch íwych w gnyew go pobudzili/ Gdzye rzezáne báłwány ták márnye chwalili *LubPs* Sv; *BibRadz Os* 4/13.

W połączeniu z nazwą (2): Rzekł Bog ná myeyfcu íwym íwyétym że íe rozwefełę/ Sichimę pagorek Suchor yuż łobye wydzyełę *LubPs* O5v [idem] Y6v.

Wyrażenie: »wysoki pagorek« (1): Y poczynili łobie flupy/ y láfy Báłwáńłkie ná káżdym wyłokim pagorku [in omni colle sublimi] *Leop* 4.Reg 17/10.

Szeregi: »gory, pagorki« (1): Zburzćie włfyłtkie miełcá/ ná ktorzy pogáni [...] chwalili bogi íwoie/ ná wyłokich gorách/ ná págorkách [super montes excelsos et colles] *Leop Deut* 12/2.

»wyszki i pagorki« (1): Ofiárował teź y kádził ná wyłzkach y ná págorkach [suffiuit in excelsis, et in collibus]/ y pod wízelakim drzewem oganiłtym [!]. *BudBib* 4.Reg 16/4.

W przen (1) : Zápprawdę omyłne były pagorki/ y mnołthwo gor: záprawdę w Pánie Bodze náłfym/ zbáwienie Ííráełłkie. *Leop Ier* 3/23.

b. Sztucznie usypane podwyższenie (1) : Abowiém óni [budujący groblę] rádži w połrzodku czynią Pagorek *Strum* F2v.

Cf **PAGOR**, [**PAGORA**], [**PAGORKA**], **PAGORZE**

ZCh, (JZ)